

L'école franco-danoise

Introduktion

Le blog

Pædagogik

En typisk dag

Undervisningsplaner

Modeller

17 principper

Evalueringsprocesser

Politikker

Praktisk Info

17 (ca.) praktiske principper

Vi har erfaret, at man ved hjælp af nogle enkle principper hurtigt kan etablere et velfungerende, rummeligt og udviklende miljø. Og når børnegruppen først fungerer, er det noget nær den bedste oplevelse man kan få.

Her følger de vigtigste praktiske principper vi anvender.

1) Etablere relationer

Den måske vigtigste forudsætning for at få en børnegruppe til at fungere er, at man som voksen formår at få skabt en relation til det enkelte barn. Hvad betyder det? Det betyder, at man sammen med barnet etablerer et gensidigt forhold, hvor man har vænnet sig til at lytte og forstå hinanden. F.eks. bør det ikke være nødvendigt at sige tingene mere end een gang - er man nødt til det, er der noget, der ikke fungerer. Det kan f.eks. være, at man ikke formår at aflæse børnenes parathed.

Relationen udgøres således af, at man anerkender og stoler på hinanden, takket være en høj grad af gensidig forudsigelighed idet man kender hinanden og forstærket af at man har afstemt forventninger indbyrdes. Tilliden i relationen gør forholdet trygt.

En enkel praktisk teknik til at oparbejde et forhold til det enkelte barn er at sætte sig i barnets øjenhøjde, etablere øjenkontakt, og derefter blidt opretholde kontakten under hele samtalen. Det kan godt tage lidt tid og kræve lidt tålmodighed i begyndelsen, men det er investeringen værd.

En anden enkel teknik går ud på at stille et enkelt kontrolspørgsmål efter beskeden, så man sikrer sig, at barnet har lyttet og forstået.

Udnyt de tidsrum, hvor der ikke er så meget aktivitet, til at lære det enkelte barn at kende. Det kan ofte bare være at vise lidt interesse, stille et spørgsmål, tage en snak...

Lær som det første børnenes navne at kende.

2) Aftaler

En særligt nyttig aftale er "Jeg lytter til dig - du lytter til mig"-aftalen, som er grundlæggende for den gode kommunikation og den gode relation. I samme dur gælder det, at man ikke afbryder hinanden og det kan i lidt større grupper være nødvendigt at styre ordet med håndsoprækning. Her er det særligt vigtigt at ordstyreren, som regel en voksen, er meget omhyggelig med at give ordet til dem, der har rakt hånden op.

Lav aftaler i form af målsætninger, og mind løbende børnene om disse.

3) Regler, anerkendende retfærdighed og medejerskab

Mere generelt kan man sige, at det at have formuleret nogle regler - et slags stående sæt aftaler - for gruppen fjerner meget spænding. Et sådant regelsæt kan med fordel formuleres i fællesskab, f.eks. ved at reglerne vedtages ved afstemning/håndsoprækning. Det giver det enkelte gruppemedlem en medejerskabsfølelse, dels fordi pågældende har mulighed for selv at foreslå regler, på samme vilkår som alle andre, dels fordi man har været med til at vedtage dem.

Når man først har etableret reglerne, skal man mene dem alvorligt. Her er det den voksnes rolle at sørge for at retfærdigheden opretholdes - man er som voksen nødt til at anerkende de små detaljer, som kan være vigtige for det enkelte barn, og løse konflikter, således at børnene (også) synes, at det er retfærdigt.

Til gengæld har den voksne ikke mandat til at påtvinge sine egne regler - undgå f.eks. i videst mulig udstrækning argumenter som "Fordi jeg siger det!".

4) Støj og ro

En regel, der er særligt gavnlig for det sociale og faglige miljø er, at der skal være ro i lokalet, i hvert fald indendørs. Børn kan sagtens være rolige - ofte har de det faktisk bedst, når der ikke er for meget støj omkring dem.

Arbejdsmiljømæssigt er det jo også klart at foretrække for alle, børn som voksne.

Når støjniveauet er under kontrol, er det meget lettere at holde følingen med gruppen. F.eks. stikker gråd og andre begyndende krisetoner meget tydeligt ud. Har man i det rolige miljø trænet sit øre i at opfange de subtile signaler, kan man således meget tidligt foregribe konflikter og kriser, før de reelt opstår.

Et højt støjniveau i gruppen kan være et symptom på, at gruppens medlemmer ikke har for vane at lytte til hinanden og kæmper om talletiden ved at tale højt. Bemærk at dette udgør en ond cirkel.

Stræb generelt efter at opnå den ønskede kontakt med så lidt energi som muligt. Når først kommunikationen er godt på plads, kan en øjenkontakt eller et håndtegn ofte være nok.

5) Enkle forklaringer

Prøv at holde forklaringer så enkle som muligt. Den enkle forklaring er en slags informationsreduktion, som den menneskelige psyke (og levende væsener generelt) er fundamentalt afhængig af og er fantastisk relationsopbyggende.

brug fortællinger - de udgør en slags kæde af sammenhængende information, som mennesket rent kognitivt er meget modtageligt overfor.

6) Høje forventninger

Det at have høje forventninger er kendt for at være en forudsætning for god undervisning (Rosenthal effekten). Mennesker har det med gøre det, man forventer af dem. Så kan man lige så godt forvente noget godt og udviklende. At alle forventningerne ikke nødvendigvis er realistiske er knap så vigtigt - bare man løbende gør det klart for barnet, at man også en gang imellem stiller sådanne "bonusforventninger" op.

Opsummerende kan man sige, at den enkelte har ret og pligt til at realisere det potentiale, de er blevet givet - og det er de voksnes ansvar at sørge for, at rammerne understøtter dette.

7) Hjælpe de andre - social kapital

En anden strukturerende mekanisme er at vænne børnene til at hjælpe hinanden. Dels tager det rent praktisk en del af opmærksomhedstrykket fra den voksne, dels får børnene opbygget relationer indbyrdes, som igen bidrager til, at gruppen er velfungerende.

At hjælpe andre giver en følelse af at være til nytte og bekræfter individets vigtighed for gruppen, hvilket styrker selvværdfølelsen og trygheden.

8) Hold styr på, hvad den enkelte er i gang med / gøre tingene færdige

Har man først med en velfungerende gruppe børn at gøre, kan man bruge sin energi på at vejlede det enkelte barn. Her er det vigtigt at holde fingeren på pulsen med, hvad det enkelte barn laver af aktiviteter, give feedback på det, og foreslå mulige næste skridt. Her kan man med fordel anvende et projektstyringssystem (f.eks. Trac), men et hæfte eller en mappe kan også gøre det. Er man flere om at varetage gruppen bruges mappen som en slags "stafet". Et praktisk værktøj i denne sammenhæng er, at få børnene til at lave præsentationer. På den måde får børnene selv tydeligt udtrykt, hvad de laver, og kan efterfølgende få feedback fra børn og voksne.

Et meget strukturerende princip for børnenes aktivitet er, at man stiller krav til, at de gør den opgave de havde sat sig for færdig. Det giver nogle lange selvstændige forløb for det enkelte barn - nogle solide succesoplevelser som er så meget desto mere tilfredsstillende.

9) Børn har brug for at teste

Vær opmærksom på, at børn ofte har brug for at teste. Det er en helt naturlig og sund opførsel, at afsøge det rum man kan bevæge sig indenfor. Det er her den voksne ansvar at sørge for at det rum er klart defineret, og klart give udtryk for, når en grænse er overskredet.

Med mindre børn kan testen udvikle sig til et spil om, hvem der er mest tålmodig. Har man vundet tålmodighedsspillet et par gange, bliver det væsentligt lettere efterfølgende. En tålmodighedsdyst kan ofte afkortes, hvis man kan finde på en finurlig afledningsmanøvre, uden at dette må blive til en

det meste væk. En af de enkle og effektive måder, den adskiller væsentligt fra uvæsentligt er, kun at gemme det der gentager sig. Dukker noget ikke op igen, var det jo nok ikke så vigtigt. Den mekanisme kan man bruge, når man underviser - gentag det vigtige, og det vil blive husket.

Samme teknik gør sig gældende, når man vil opbygge vaner. Vanen øves - gentages - i 1-3 ugers tid og når først den er tillært, behøver man ikke at spekulere mere over den.

11) Sæt grænser for opgaverne, ikke for tiden

Få hellere børnene til at tage ansvar for at løse en opgave, end for at sidde stille i tre kvarter. Når de først finder ud af, at det kan betale sig at arbejde hurtigt, vil tempoet ryge i vejret og det hele bliver meget mere spændende. Så kan man løbende begynde at kalibrere opgaverne, så de ca. tager 20-40 minutter.

12) Giv valgmuligheder

Som regel bryder hverken børn eller voksne sig om at få fortalt hvad de skal gøre. Giv derfor som regel barnet flere muligheder, f.eks. i valget af opgaver. Undgå til gengæld den helt frie "hvad skal vi lave i dag" - den kan sjældent reelt honoreres.

Bemærk, og anerkend, at visse børn - og voksne - foretrækker at følge instrukser fremfor at skulle vælge, i hvert fald i perioder.

13) Ret fejl så hurtigt som muligt - giv og efterspørg feedback

Lad ikke børnene affotografere fejl alt for længe. Undgå at afbryde et godt flow, men ret fejlene - hos voksne som hos børn - ved først givne lejlighed.

Efter et endt forløb - f.eks. sidst på formiddagen - bør man bede børnene foretage en (hurtig) evaluering. Dette kan f.eks. ske ved, at man på en skala fra 0 til 5 spørger om hvor sjovt forløbet var, hvor lærerigt det var, om noget skal forbedres til næste gang og om der var noget, der var særligt værd at bevare. Har man med en lidt større gruppe at gøre, kan lave den kvantitative (0-5) evaluering med dobbelt håndsoprækning (venstre hånd - hvor sjovt, højre hånd - hvor lærerigt) og efterfølgende spørge ind til de særligt negative eller positive scorere.

Kritisér aldrig personen, kun handlingen.

Prøv om muligt at fortælle, hvad der bør gøres - det er meget lettere at forholde sig til end det, der ikke bør gøres. Bonus for at formulere det som et ledende spørgsmål.

14) Stjæl ikke børnenes leg

I stedet for selv at lege med børnene, så prøv såvidt muligt at få dem til at lege indbyrdes. Det skaber relationer og selvstændighed i børnegruppen. Hvis det er relevant, kan gode råd til, hvordan deres leg kan blive bedre selvfølgelig være på sin plads.

Hvis man ønsker at dæmpe børnenes lydniveau, er det meget mere effektivt at tage fat i de mest støjende børn enkeltvis, fra en ende af, og bede dem dæmpe sig.

Et andet trick er at stille et spørgsmål til gruppen. Det fanger opmærksomheden og skaber øjeblikkeligt ro.

Afsæt eventuelt dagligt tid til et afspændingspas, f.eks. i form af meditation. Dette har den afledte effekt, at børnene får værktøjer til at styre deres excitationniveau.

16) Kun een voksen ad gangen

Det er som regel en god idé kun at have een voksen med ansvar for gruppen ad gangen. Er der flere voksne (lærere, pædagoger, forældre m.fl.) er der tendens til, at ansvarsfordelingen bliver uklar. Det leder til uro og forvirring.

Vær opmærksom på, at børnene er meget sensitive overfor hvorvidt, gruppens leder agerer autentisk.

Har man svært ved at få gruppen til at fungere, kan det virke nærliggende - men ikke desto mindre en dårlig idé - at øge antallet af voksne, der tager sig af gruppen. Dysfunktionaliteten har som regel en eller flere specifikke årsager, som ikke bliver adresseret gennem en personaleforøgelse. Tværtimod risikerer man at kamuflere eller i det mindste fjerne fokus fra det egentlige problem.

17) Klar kommunikation og ærlighed

Vær ærlig og undgå helt at lyve - det opbygger troværdighed og styrker tillidsrelationerne. Undgå sarkasme; det er for børnene en tom kommunikationsform, som de ikke kan handle ud fra og som skaber utryghed.

Understøt kritik, negativ såvel som positiv, med konkrete eksempler og fakta.

Bemærk, at fravær af straf er en forudsætning for at kunne opbygge ærlighed i en kultur.

Undgå at skælde ud.